

การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของ
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล อำเภวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี

Potentiality of the Elderly Based on Concept of
Sufficiency Economy in the area of Nong Kin Phen Sub-
district Administrative Organization, Warin Chamrab
Sub-district, Ubon Ratchathani Province

ชัยพล ดิษฐ์อิง¹

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองกินเพล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในระหว่าง วันที่ 1 มกราคม 2558 ถึง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2558 กลุ่มประชากรเป้าหมายในการศึกษาเป็น ผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองกินเพล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในปีพ.ศ. 2557 จำนวน 21 คน วิธีการวิจัยในการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีศักยภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านของการมีเหตุผล มากที่สุด รองลงมา คือ การพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามลำดับแนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุ 1) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงข่าวสารในการดูแลสุขภาพตนเองการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการและการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของ

¹ ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล
นักศึกษา

ชุมชนโดยสื่อสารผ่านผู้นำชุมชนหรือโรงเรียนในชุมชน 2) การพอประมาณได้แก่ การสร้างความเข้าใจให้บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวให้เข้าใจธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุในความดูแลการส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุให้มี บทบาทและเข้าร่วมกิจกรรมในครอบครัวการจัดการกลุ่มอาชีพสร้างรายได้ให้กับ ผู้สูงอายุ และการหาแหล่งทุนหรือแหล่งสนับสนุนในเรื่องปัจจัยสำหรับผู้สูงอายุที่มี ฐานะยากจน 3) การมีเหตุผล ได้แก่ จัดให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้และประสบการณ์ เข้ามาร่วมพัฒนาเด็กวัยรุ่นเยาวชนในชุมชนโดยการให้คำแนะนำอบรมสั่งสอน เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีและเหมาะสมผลการศึกษาครั้งนี้หน่วยงานของรัฐหรือ หน่วยงานอื่น ๆ ควรจะส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุให้มีความครอบคลุมทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผนงาน การติดต่อประสานงาน การฝึกทักษะฝีมือการ ผลิต การตลาดให้กลุ่มผู้สูงอายุ การหาแนวทางสร้างรายได้เพื่อให้ผู้สูงอายุมี รายได้เพิ่มขึ้น สมาชิกในครอบครัวควรให้ความสำคัญในการเพิ่มศักยภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพ ดีขึ้น

คำสำคัญ : ศักยภาพ, เศรษฐกิจพอเพียง, ผู้สูงอายุ, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objective of this research was to study the elder's potential according to the principle of sufficiency economy in the area of Nong Kin Phen Sub-District Administrative Organization (SAO), Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province from 1st January 2015 to 28th February 2015. The population of this study consisted of 21 elders who lived in Nong Kin Phen SAO, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province, aged at least 60 years in 2014, the tool of data collection was open ended survey questionnaire in order to inspect the potential of elders according to the principle of sufficiency economy in the elder zone under the area of Nong Kin Phen SAO, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province, which cover in 3 aspects as followed Risk management, Reasonableness and Moderation. As for data analysis, the general data used percentage for describing the characteristic of sample group, moreover the data from survey questionnaire about the potential of elder according to the principle of sufficiency economy was evaluated the content quality.

From the research, it revealed that the majority of elders had the potential according to the principle of sufficiency economy in descending order were Moderation, Risk Management, respectively. The approaches for the development of elder's potential according to the principle of sufficiency economy as followed 1) Good risk Management, it included the public relation

and the information about the sufficiency economy, self-health care. The training course for introducing the nutrition and the establishment of group or elder club in order to promote and support the elders participating in the various activities of community via community leader or schools, 2) Moderation, it made the understanding for children and family members in the nature and characteristic change of elders, it also involved the support and promotion of elder having the role and participating the family activity, it should set up the career group so as to make the revenue for the elder and it should find the capital source for the elders who lived in poverty level, 3) Reasonableness, it involved that the elders should be opened the chance to learning and pass the experience of the development of adolescent in community by teaching in the way of good living. The result of this research could be used as the model for government section especially in Sub-District level for giving the knowledge and understanding for people in community or local who aged at least 50 years old in order to make them understand and accept the change before they became elders.

Keywords: Potential, Sufficiency economy, Elderly, Sub-District Administrative Organization

บทนำ

องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ว่าปีพ.ศ. 2544-2563 (2001-2100) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุหมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั่วโลก(สภาวิจัยแห่งชาติ, 2555) สำหรับประเทศไทยพบว่าผลการสำรวจประชากรสูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2550 ประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.7 และคาดการณ์ว่าในปี 2563 จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.28 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พยากรณ์โครงสร้างประชากรไทยกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุว่า “ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุถึง 1 ใน 4 ของประชากรและเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์แบบภายในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2551- 2571 สัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.1 เป็นร้อยละ 23.5 หรือ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ(สำนักสถิติแห่งชาติ, 2551)

การมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศเปลี่ยนแปลงไป คืออัตราส่วนผู้สูงอายุที่เป็นภาระเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อัตราส่วนและจำนวนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลง ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจสวนรวมต่อการออมและการลงทุนทำให้ผู้สูงอายุต้องเสี่ยงต่อการถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังมากขึ้น เพราะประชากรวัยแรงงานส่วนหนึ่งต้องย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุตรหลานมีเวลาเอาใจใส่ผู้สูงอายุน้อยลง ผู้สูงอายุจึงต้องรับผิดชอบตนเองมากขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (ภูริชญาเทพศิริ, 2554)

ผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆอาจก่อให้เกิดปัญหามากมายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมรับมือกับความเจ็บป่วยและโรคภัยไข้เจ็บของผู้สูงอายุ การจ่ายสวัสดิการครองชีพ

ของผู้สูงอายุ การแบกรับภาระของบุตรหลานซึ่งเป็นวัยทำงานที่มีต่อผู้สูงอายุในสัดส่วนที่ไม่สมดุล(New Internationalist, 2010. ; Kelly, 2010: 4 อ้างถึงใน สุทธิพงศ์ บุญผดุง ,2554) การถูกทอดทิ้งและละเลยจากบุตรหลาน การถูกกระทำรุนแรงทางจิตใจจากบุตรหลานหรือคนในครอบครัวจากคำพูดและการไม่ให้เกียรติ (สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ:จิราพร เกศพิชญวัฒนา, มปป.อ้างถึงใน สุทธิพงศ์ บุญผดุง ,2554) นอกจากนี้ยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในผู้สูงอายุ เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งในครอบครัว และสังคมโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในครอบครัวนั้นจะพบว่า ผู้สูงอายุจะลดบทบาทลง เช่นจากการเป็นหัวหน้าครอบครัวกลับเป็นผู้ที่ต้องได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลาน และบางคนอาจจะถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง และจากการเปลี่ยนแปลงสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรมทำให้ผู้สูงอายุบางคนต้องเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ อีกทั้งการเกษียณอายุราชการจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีบทบาทและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมลดน้อยลง เกิดการพึ่งพิงทั้งด้านกิจวัตรประจำวันตลอดจนกิจกรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ส่งผลกระทบด้านจิตใจของผู้สูงอายุได้ ผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมจะส่งผลกระทบถึงกันและกันเป็นวงจรไม่รู้จบ มีผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุลดลง ดังนั้นแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุก็คือ การช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขและพึงพอใจสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม ช่วยเหลือตนเองได้ตามอัตภาพ ไม่เป็นภาระให้แก่ผู้อื่นและดำรงไว้ซึ่งการมีคุณค่าในตนเอง (สุทธิญา เทพศิริ, 2554)

จากสภาพปัญหาข้างต้นถ้าได้มีการเตรียมรับมือกับปัญหาเหล่านี้เสียแต่ล่วงหน้าหรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแก่พสกนิกรย่อมเป็นการเตรียมการอย่างชาญฉลาดช่วยให้รัฐไม่ต้องทุ่มงบประมาณจำนวนมากมาศาลกับการฟื้นฟูดูแลรักษาผู้สูงอายุดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเรื่องเร่งด่วนที่รัฐควรเร่งรีบในการดำเนินการหากไม่มีการดำเนินการใดๆเพื่อรองรับ

สังคมผู้สูงอายุของไทยก็จะมีแนวโน้มที่จะต้องเผชิญกับปัญหาความยากจนของผู้สูงอายุ (วโรทัย โกศลพิศิษฐ์, 2550)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสไว้นานมาแล้วและในปี 2540 ทรงมีพระราชดำรัสย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” อีกครั้งเมื่อประเทศประสบกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติงานในทางที่ควรจะเป็นมุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาโดยมีคุณลักษณะสำคัญประกอบด้วยความพอประมาณความมีเหตุผลและมีการมีภูมิคุ้มกันภายใต้เงื่อนไขสำคัญคือเงื่อนไขแห่งความรู้และเงื่อนไขแห่งคุณภาพซึ่งในการดำรงชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นอาชีพใดๆก็ตามสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะในภาคการเกษตรที่ทำให้ชุมชนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชนด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่กิจกรรมเชิงจริยธรรมความดีงามและจิตสำนึกรักท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล รับผิดชอบประชากรจำนวน 7,186 คน จากการสำรวจประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบ พบว่ามีจำนวนผู้สูงอายุในปี 2557 จำนวน 759 คน ซึ่งสูงขึ้นจากเดิมร้อยละ 10 ซึ่งจากจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลมีการกิจเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งสภาพและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลนั้นมีลักษณะสอดคล้องกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่ของประเทศ กล่าวคือ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับลูกหลานซึ่งเป็นครอบครัวขยายแต่ครอบครัวจะมีแนวโน้มเล็กลงจากครอบครัวขยายที่ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างน้อยสามรุ่น ได้แก่ พ่อแม่ ลูก ปู่ย่าตายาย กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วย พ่อแม่ลูก จึงทำให้ผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตโดยลำพังมากขึ้นอย่างไรก็ตามที่ผู้สูงอายุอยู่คนเดียวหรือโดยลำพังนั้นกำลังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยสาเหตุสำคัญเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นของ

แรงงานชนบทสู่เมืองที่อื่น และยังมีผู้สูงอายุอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่มียาตีพ่นองเป็นโรคหรือไม่มีสมาชิกในครอบครัวที่จะให้ความเกื้อหนุนดูแลหรือถูกทอดทิ้งซึ่งได้มีการนำเสนอผ่านสื่อต่างๆที่ปรากฏให้เห็นอยู่เป็นประจำ

จากเหตุและผลทั้งหมดข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาศึกษาศักยภาพของผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และหาวิเคราะห์หาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล จังหวัดอุบลราชธานีเพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล หนองกินเพลตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองกินเพล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล หนองกินเพลตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีการศึกษา

ประชากรกลุ่มเป้าหมายคือผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หนองกินเพล จังหวัดอุบลราชธานี ในปีพ.ศ. 2557 ในกลุ่มอาชีพ จำนวน 11 คน ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล จังหวัดอุบลราชธานี ในปีพ.ศ. 2557 โดยเป็นกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 10 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน รวมประชากรเป้าหมายจำนวน 25 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นหลักโดยใช้วิธีการวิจัยในการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการจากแหล่งข้อมูลบุคคลที่เลือกสรรแล้วว่าเป็นผู้ที่รู้เรื่องนั้นๆให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลจำนวน 21 คน ทำการศึกษาระหว่าง วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2558 ถึง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลจังหวัดอุบลราชธานี ในปีพ.ศ. 2557 และมีผู้บริหารร่วมสะท้อนแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 4 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 2 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดและวิเคราะห์ข้อมูลนั้นได้ใช้เทคนิคที่เรียกว่า Content Analysis เพื่อดูศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลและแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี การเหตุมีผล ความพอประมาณ ประชากรส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้ต่ำสุด 600 บาท/เดือน สูงสุด 10,000 บาท/เดือน

ผลการศึกษาจะนำเสนอข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 1 ศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล

1.การดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล

ผู้สูงอายุในในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล โดยส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุ เพศหญิง โดยส่วนใหญ่ หลังตื่นนอนจะทำหน้าที่หุงหาอาหาร ทำบุญ ตักบาตรและดูแลบ้านในขณะที่ลูกหลานไปทำงาน หารายได้เสริมจากการทำไม้กวาด คุยกับเพื่อนบ้าน จำนวน 7 ราย เลี้ยงวัว ควาย จำนวน 3 ราย และเลี้ยงดูบุตรหลานที่บ้าน จำนวน 2 ราย มี 1 รายที่ให้ข้อมูลว่าปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ข้อมูลว่า ทำอาชีพเกษตรกรรมและเข้าวัดฟังธรรม ผู้สูงอายุ เพศชาย หลังตื่นนอน มีกิจกรรมเดินออกกำลังกายรอบบ้าน ไปนา จำนวน 4 ราย ไม่มีกิจกรรมทำเนื่องจากสูงอายุมากจำนวน 1 ราย และ ทำอาชีพค้าขาย จำนวน 2 ราย มี 1 ราย ที่ให้ข้อมูลว่าปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียงโดยการเลี้ยงไก่และทำเกษตรกรรม

2.ศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้าน ได้แก่

2.1 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้แก่ การมีความรู้เพียงพอการพัฒนาตนเองการติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ จากการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุ เพศหญิง ไม่ได้ติดตามข้อมูลข่าวสารหรือติดตามน้อยมากจำนวนถึง 10 คน เนื่องจาก ให้เหตุผลว่า ข้อมูลที่น่าเสนอบางครั้งรุนแรง ไม่มีเวลา บุตรหลานไม่ให้ฟังข้อมูลข่าวสารเพราะเป็นห่วงสุขภาพ บางคนให้เหตุผลว่า บางครั้งฟังไม่รู้เรื่อง แม้แต่เสียงตามสายในหมู่บ้าน มีผู้สูงอายุ เพศหญิง เพียง 3 คน ที่ติดตามข้อมูลข่าวสารทุกวัน โดยมีช่องทางในการติดตาม คือ โทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ ในผู้สูงอายุเพศชาย พบว่า จำนวนผู้สูงอายุที่ติดตามข่าวสารทุกวัน จากช่องทาง โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 ราย ผู้สูงอายุที่ติดตามข่าวสารเป็นบางวันมีจำนวน 3 คน โดยให้เหตุผลว่ามีกิจกรรมรีบเร่งที่ต้องทำในช่วงเช้า ทำให้ไม่สามารถติดตามข้อมูลข่าวสารได้ทุกวัน แต่จะพยายามฟังจากวิทยุ ผู้สูงอายุ อีก 3 คน ไม่ฟังข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากไม่สนใจ รู้สึกเบื่อข่าวในบ้านเมือง

2.2 การพอประมาณ ได้แก่ การพูดคุยกับลูกหลาน

จากการศึกษาพบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะมีเวลาพูดคุยกับลูกหลาน จำนวน 14 คน โดยประเด็นในการพูดคุยเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการสั่งสอน แนะนำในการดำเนินชีวิต การทำงาน การปฏิบัติตัว ช่วงเวลาที่ได้พูดคุยจะเป็นช่วงเวลา เช้า และเย็น โดยเฉพาะช่วงเวลาเย็นหลังรับประทานอาหารเสร็จก็จะมีโอกาสได้พูดคุยกัน แต่มีผู้สูงอายุจำนวน 7 คนที่ไม่มีเวลาพูดคุยกับลูกหลานหรือน้อยมาก เนื่องจาก ลูกหลานต้องรีบไปทำงาน ไปโรงเรียน ในจำนวน มี 1 คนที่ลูกหลานไม่เชื่อฟัง ทำให้ผู้สูงอายุไม่อยากพูดคุยด้วย และมีจำนวน 1 คน ที่ลูกหลานแยกครอบครัวออกไปอยู่ที่นา ผู้สูงอายุอยู่ด้วยกัน นานครั้งจะเจอลูกหลานเนื่องจากลูกหลานเอาอาหารมาส่ง แต่ไม่มีโอกาสได้พูดคุยกัน

2.3 การมีเหตุผล ได้แก่ การสื่อสารกับลูกหลานด้วยเหตุผลที่พอเพียง

จากการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ จำนวน 18 คน มักจะมีการสั่งสอนลูกหลาน โดยเล่าประสบการณ์ชีวิตของตนเองที่ผ่านมา ยกตัวอย่างบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในชีวิตและไม่ประสบผลสำเร็จในชีวิต ใช้เหตุผล เนื้อหาส่วนใหญ่ที่ใช้สื่อสารและบอกลูกหลาน คือการห่างไกลยาเสพติด รongลงมา คือเรื่อง การทำงาน ความขยันหมั่นเพียรและการอดออมตามลำดับ ผลคือ ส่วนใหญ่ลูกหลานจะรับฟัง มีผู้สูงอายุ 1 คน ที่ใช้นิทานในการสั่งสอนลูกหลาน โดยเอานิทานมาเป็นสื่อในการสอน ผล คือ ลูกหลานมีความตั้งใจฟัง และปฏิบัติตามได้แต่มีผู้สูงอายุเพียง 1 คน ที่สั่งสอนลูกหลานแล้วลูกหลานไม่รับฟัง ได้แต่บอกตนเองว่า “ช่างเขา” และมีผู้สูงอายุเพียง 1 คน ที่สื่อสารกับลูกหลานแล้วลูกหลานไม่รับฟังใช้วิธีการลงโทษโดยการตี

3. ข้อเสนอแนะที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

จากการศึกษาพบว่า โดยส่วนผู้สูงอายุ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลสนับสนุนเรื่องการส่งเสริมการเรียนรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุเพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มรองลงมา คือ การสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

จากการสัมภาษณ์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล 1 คน รององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล 2 คน และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล 1 คน พบว่า ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลมองผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลมีศักยภาพในด้านต่างๆ ดังนี้

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี พบว่า ผู้สูงอายุมีการติดตามข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นน้อยมาก เนื่องจาก ผู้สูงอายุบางคนจำกัดด้านขาดอุปกรณ์ที่จะติดตามข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ เช่น ไม่มีวิทยุ โทรศัพท์ หรือบางครั้งไม่ค่อยสนใจในข้อมูลข่าวสารรอบตัว

ด้านการพอประมาณ พบว่า ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลมองศักยภาพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลว่ามีศักยภาพในด้านการพอประมาณค่อนข้างน้อยเนื่องจาก ลักษณะชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพลเป็นลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบทผู้ที่เป็นวัยทำงานมักจะเข้าไปทำงานในตัวเมือง ต้องเดินทางแต่เช้า กลับค่ำทำให้การพูดจาหรือพูดคุยกับลูกหลานมีค่อนข้างน้อยและมีเวลาในการพบปะพูดคุยกันในระยะสั้นๆ

ด้านการมีเหตุมีผล พบว่า ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกิงเพลมองศักยภาพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกิงเพลว่ามีศักยภาพในด้านการพอประมาณปานกลาง เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักใช้เหตุผลในการสั่งสอนลูกหลาน โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาใช้สั่งสอนลูกหลาน บางคนที่มีศักยภาพสูงก็ใช้การเล่านิทานในการสั่งสอนลูกหลาน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกิงเพล พอสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้านดังนี้

ศักยภาพผู้สูงอายุ ตามแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	ผลที่จะได้รับ
1. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี	- การประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้รับรู้ถึงลักษณะของการมีเหตุผลความพอประมาณและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี - การประชาสัมพันธ์ข่าวสารในการดูแลสุขภาพตนเองซึ่งจะเน้นถึงการป้องกันทั้งในเชิงรุกและรับกับโรคภัยที่เกิดกับผู้สูงอายุอันตรายจากการสูบบุหรี่และการดื่มของมึนเมาการเลือกบริโภคอย่างชาญฉลาดเพื่อสุขภาพที่ดี - การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการการบริโภคที่เหมาะสมกับวัยรู้จักพอประมาณในการบริโภคเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านสุขภาพที่ดีแก่ผู้สูงอายุ - การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับ	- ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลข่าวสารที่สำคัญในการดำเนินชีวิตและเป็นการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันที่ดีสำหรับผู้สูงอายุ

ศักยภาพผู้สูงอายุ ตามแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	ผลที่จะได้รับ
	ผู้สูงอายุการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชนโดยสื่อสารผ่านผู้นำชุมชนหรือโรงเรียนในชุมชนเพื่อสร้างความผูกพันกับถิ่นฐานหรือชุมชนที่อาศัยอยู่	
2. การพอประมาณ	- การสร้างความเข้าใจให้บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวให้เข้าใจธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุในความดูแล - การส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีบทบาทและเข้าร่วมกิจกรรมในครอบครัวกิจกรรมพบปะมิตรสหาย กิจกรรมการท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนๆ รวมถึงกิจกรรมของชุมชน - การจัดกลุ่มอาชีพสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุไม่ต้องพึ่งพาหรือเปียดเบียนจากบุตรหลาน - การหาแหล่งทุนหรือแหล่งสนับสนุนในเรื่องปัจจัยสำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน	-ผู้สูงอายุและครอบครัวมีความเข้าใจกันมากขึ้น - ลูกหลานมีแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุ - ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มขึ้นสามารถดูแลตนเองและครอบครัวที่สำคัญไม่เป็นภาระหรือลดภาระจากบุตรหลานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นรู้จักพอประมาณในการดำรงชีวิต

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีศักยภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านของการมีเหตุผล ได้แก่ การสื่อสารกับลูกหลานด้วยเหตุผลที่พอเพียง มักจะมีการสั่งสอนลูกหลาน โดยเล่าประสบการณ์ชีวิตของตนเองที่ผ่านมา ยกตัวอย่างบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในชีวิตและไม่ประสบผลสำเร็จในชีวิต ใช้

เหตุผล เนื้อหาส่วนใหญ่ที่ใช้สื่อสารและบอกลูกหลาน คือการห่างไกลยาเสพติด รองลงมา คือเรื่อง การทำงาน ความขยันหมั่นเพียรและการอดออมตามลำดับ ผล คือ ส่วนใหญ่ลูกหลานจะรับฟัง มีผู้สูงอายุ 1 คน ที่ใช้นิทานในการสั่งสอนลูกหลาน โดยเอานิทานมาเป็นสื่อในการสอน ผล คือ ลูกหลานมีความตั้งใจฟัง และปฏิบัติตามได้ รองลงมา คือ การพอประมาณ ได้แก่ การพูดคุยกับลูกหลาน โดยประเด็นในการพูดคุยเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการสั่งสอน แนะนำในการดำเนินชีวิต การทำงาน การปฏิบัติตัว ช่วงเวลาที่ได้พูดคุยจะเป็นช่วงเวลา เช้า และเย็น โดยเฉพาะช่วงเวลาเย็นหลังรับประทานอาหารเสร็จก็จะมีโอกาสได้พูดคุยกัน แต่มีผู้สูงอายุจำนวน 7 คนที่ไม่มีเวลาพูดคุยกับลูกหลานหรือมีน้อยมาก เนื่องจากลูกหลานต้องรีบไปทำงาน ไปโรงเรียน ในจำนวนนี้มี 1 คนที่ลูกหลานไม่เชื่อฟัง ทำให้ผู้สูงอายุไม่ยอมกาพูดคุยด้วย และมีจำนวน 1 คน ที่ลูกหลานแยกครอบครัวออกไปอยู่ที่นา ผู้สูงอายุอยู่ด้วยกัน นานครั้งจะเจอลูกหลานเนื่องจากลูกหลานเอาอาหารมาส่ง แต่ไม่มีโอกาสได้พูดคุยกัน และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้แก่ การติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ ไม่ได้ติดตามข้อมูลข่าวสารหรือติดตามน้อยมาก จำนวนถึง 10 คน เนื่องจากให้เหตุผลว่า ข้อมูลที่น่าเสนอบางครั้งรุนแรง ไม่มีเวลา บุตรหลานไม่ให้ฟังข้อมูลข่าวสารเพราะเป็นห่วงสุขภาพ บางคนให้เหตุผลว่า บางครั้งฟังไม่รู้เรื่องแม้แต่เสียงตามสายในหมู่บ้าน มีผู้สูงอายุ เพศหญิง เพียง 3 คน ที่ติดตามข้อมูลข่าวสารทุกวัน โดยมีช่องทางในการติดตาม คือ โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ในผู้สูงอายุเพศชาย พบว่า จำนวนผู้สูงอายุที่ติดตามข่าวทุกวัน จากช่องทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 ราย ผู้สูงอายุที่ติดตามข่าวสารเป็นบางวันมีจำนวน 3 คน โดยให้เหตุผลว่ามีกิจกรรมรีบเร่งที่ต้องทำ ในช่วงเช้า ทำให้ไม่สามารถติดตามข้อมูลข่าวสารได้ทุกวัน แต่จะพยายามฟังจากวิทยุ ผู้สูงอายุ อีก 3 คน ไม่ฟังข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากไม่สนใจ รู้สึกเบื่อข่าวในบ้านเมือง ตามลำดับ

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้แก่

1.1 การประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้รับรู้ถึงลักษณะของการมีเหตุผลความพอประมาณและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี

1.2 การประชาสัมพันธ์ข่าวสารในการดูแลสุขภาพตนเองซึ่งจะเน้นถึงการป้องกันทั้งในเชิงรุกและรับกับโรคภัยที่เกิดกับผู้สูงอายุอันตรายจากการสูบบุหรี่และการดื่มของมึนเมาการเลือกบริโภคอย่างชาญฉลาดเพื่อสุขภาพที่ดีสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพรคูลา (2552) ได้ศึกษาแนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหนองขาวอำเภอดำรงวิทยะจันทน์จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาด้านร่างกาย โดยการเจ็บป่วยทางร่างกายด้านจิตใจและ 2) แนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุพบว่าต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกายเป็นอันดับแรกก่อนโดยการออกหน่วยตรวจสุขภาพเคลื่อนที่เป็นประจำทุกเดือน

1.3 การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการการบริโภคที่เหมาะสมกับวัยรู้จักพอประมาณในการบริโภคเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านสุขภาพที่ดีแก่ผู้สูงอายุสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1) ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตด้านสภาพร่างกายที่ดีมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ปัจจัยด้านการใส่ใจเรื่องสุขภาพและปัจจัยด้านการบริโภคที่ดี

1.4 การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนโดยสื่อสารผ่านผู้นำชุมชนหรือโรงเรียนในชุมชนเพื่อสร้างความผูกพันกับถิ่นฐานหรือชุมชนที่อาศัยอยู่สุพร คูลา (2552) ได้ศึกษาแนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลหนองขาวอำเภอดำรงวิทยะจันทน์จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุโดยจัดกิจกรรมกลุ่มชมรมสำหรับผู้สูงอายุเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม

2. การพอประมาณ

2.1 การสร้างความเข้าใจให้บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวให้เข้าใจธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุในความดูแล

2.2 การส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีบทบาทและเข้าร่วมกิจกรรมในครอบครัวกิจกรรมพบปะมิตรสหายกิจกรรมการท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนฯรวมถึงกิจกรรมของชุมชน

2.3 การจัดกลุ่มอาชีพสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุไม่ต้องพึ่งพาหรือเบียดเบียนจากบุตรหลาน

2.4 การหาแหล่งทุนหรือแหล่งสนับสนุนในเรื่องปัจจัยสำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน

3. การมีเหตุผล

3.1 การจัดให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้และประสบการณ์เข้ามาร่วมพัฒนาเด็กวัยรุ่นเยาวชนในชุมชนโดยการให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีและเหมาะสมรวมถึงนำความรู้ความสามารถที่มีมาร่วมพัฒนาและขับเคลื่อนชุมชนให้มีความเข้มแข็งสอดคล้องกับการศึกษาของ เชนและคณะ (Chen *et al.*, 2010: 61-72 อ้างถึงในสุทธิพงศ์ บุญผดุง, 2554) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้สูงอายุของคนจีนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 356 คนผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจผู้สูงอายุเพศชายได้แก่อายุการไม่เจ็บไข้ได้ป่วยการมีสถานะทางการเงินที่ดีการไม่ขัดแย้งกับผู้อื่นการมีลูกหลานเป็นเพื่อนและประสิทธิภาพของตนเองในขณะที่ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเพศหญิงได้แก่การไม่เจ็บไข้ได้ป่วยการไม่ขัดแย้งกับผู้อื่นการมีบทบาทในสังคมการทำกิจกรรมส่วนตัวและกิจกรรมกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนท้องถิ่นหน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ควรสนับสนุนในการนำ

ศักยภาพผู้สูงอายุซึ่งอาจผ่านตัวแทนชุมชนกรรมการชุมชนหรือโรงเรียนในชุมชนไปสู่การปฏิบัติกับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุรับรู้คุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น

1.2 หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น ๆ ควรจะส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุให้มีความครอบคลุมทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผนงาน การติดต่อประสานงาน การฝึกทักษะฝีมือการผลิต การตลาดให้กลุ่มผู้สูงอายุ การหาแนวทางสร้างรายได้เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มขึ้น สมาชิกในครอบครัวควรให้ความสำคัญในการเพิ่มศักยภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพดีขึ้น

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 ควรมีการศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้สูงอายุในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- ภุริขญา เทพศิริ .(2554). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลทองหลาง อำเภอ บ้านนา จังหวัดนครนายก**.รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก.(เอกสารอัดสำเนา).
- วโรทัย โกศลพิศิษฐ์. (2550). **มติชนรายวัน**. 30 (10779).
- สภาวิจัยแห่งชาติ.(2555).**ร่างยุทธศาสตร์การวิจัยรายสาขา : ด้านสังคม ผู้สูงอายุพ.ศ. 2555-2559**.สืบค้นเมื่อวันที่ 17 เมษายน2556, จาก <http://www.ird.sut.ac.thcom/irdnew>.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2554).**การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1)**.รายงาน การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุพร คูหา. 2552. **แนวทางการปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาล ตำบลหนองขาวอำเภอดำม่วงจังหวัดกาญจนบุรี**.รายงานการศึกษา อิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการปกครอง ท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (เอกสาร อัดสำเนา).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2550).**สรุปผลที่สำคัญการสำรวจประชากรสูงอายุใน ประเทศไทยพ.ศ. 2550**.สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2557, จาก <http://www.nso.go.th/nso/nsopublish/pocketBook/older-pb50.pdf>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2551).**สภาวะทางสังคมและวัฒนธรรมพ.ศ.2551**. สืบค้นเมื่อ17 ธันวาคม 2557 จาก<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/servstat.html>.